

Carrer de Sant Domènec (carrer Nou)

Balsareny

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Carrer del nucli antic de Balsareny
Emplaçament
Alçada: Carrer de Sant Domènec
382

Coordenades:

Latitud: 41.86314
Longitud: 1.87579
UTM Est (X): 406696
UTM Nord (Y): 4635192

Classificació

Número de fitxa 08018 - 200
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle XVI-XXI
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: Propietaris diversos
Fitxes associades:
[Capelleta de Sant Domingo](#)
[Premsa de cal Magnet](#)
Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dj., 27/10/2022 - 13:17

Descripció

Carrer del nucli antic de Balsareny originat bàsicament als segles XVII i XVIII, que segueix un traçat transversal entre els dos antics portals del recinte murat. Adopta una direcció força rectilínia, però a la banda sud tomba lleugerament cap on hi havia l'antic portal de Manresa. Hi predomina un tipus de casa unifamiliar popular propi del segle XVIII i, sobretot, del XIX. Solen ser cases de planta baixa més un o dos pisos, amb les façanes distribuïdes en base a dos eixos d'obertures. En són exemples les cases número 12 (ca la Tieta) o la número 35. Són poques les que han conservat les llindes i brancals de pedra picada, mentre que la majoria d'obertures superiors s'han transformat en balcons.

Al llarg del carrer moltes de les cases han estat reformades o substituïdes amb construccions de nova planta i amb un format més modern, sobretot a finals del segle XIX o al tombant de segle XX. Entre aquestes cal fer esment d'alguna casa que ha incorporat elements d'influència modernista, com les número 23 o 32, o que segueixen una línia d'influència noucentista, com la casa número 34.

A la casa número 19 es conserva una capelleta feta el 1774 i reconstruïda el 1954 amb una imatge de sant Domingo de Guzmán. És el motiu pel qual el carrer va adoptar oficialment aquest nom. Com a element singular cal destacar també el plafó ceràmic a la casa número 48, característic de les campanyes per fomentar la bona parla.

Pel costat de ponent les cases conformaven el límit del perímetre murallat de la població, de manera que les mateixes façanes dels darreres constituïen la muralla. Fins fa uns quants anys en aquest sector encara s'hi podia veure un pany de mur de tàpia que s'atribuïa a aquesta muralla. Amb les noves construccions ara ja no és visible.

Una informació més específica sobre cada casa d'aquest carrer, així com el seu nom popular, es troben al llibre sobre onomàstica de Ramon Carreté (2010: 178).

Observacions:

Casa núm. 14: interessant reixa decorada que conté la inscripció 1899; casa núm. 19, a la capelleta de Sant Domingo: 1774, 1954; casa núm. 22, a la reixa: JG 1897; casa núm. 35, a la llinda de la finestra: 1793 i inscripció il·legible.

Història

El poble de Balsareny va néixer a redós de l'església parroquial de Santa Maria, que es troba als peus del turó on s'aixeca el castell de Balsareny. El castell dominava el pas del camí ral de Manresa a Berga, que discorria a ponent del Llobregat. El lloc de Balsareny és documentat des de l'any 951 i l'església el 1009. Vora l'església hi havia algunes cases que formaven una sagrera (espai sota protecció sagrada), que es trobava on ara hi ha el carrer del Trull. Prop de l'església també hi havia dos masos: el mas Martí (posteriorment conegut com cal Sabala i can Torrents) i el mas Serra, que estava situat on ara hi ha l'Ajuntament.

A finals del segle XVI el baró de Balsareny, Ferran Oliver, va començar a parcel·lar les seves possessions a la zona de l'església i la sagrera, i va concedir establiments perquè es construïssin més cases, de manera que es va anar constituint un incipient nucli urbà format per dos a tres carrers. Així van sorgir el carrer Vell (Àngel Guimerà), el carrer de la Creu i el carrer Nou (Sant Domènec). Aquest nucli quedava encerclat per

una precària muralla que tenia dos accessos: el portal de Berga i el portal de Manresa. Les façanes posteriors de les cases del Carrer Nou feien de muralla.

Les primeres cases del carrer Nou es van establir al segle XVI, però majoritàriament al XVII. El nom de carrer Nou, ja documentat al segle XVII, era per oposició al carrer Vell (Àngel Guimerà), situat més a prop de l'església i una mica més antic. El 1774 es va col·locar la capelleta amb la imatge de Sant Domingo a la casa número 19, i des d'aleshores el carrer va rebre el nom de Sant Domingo. Més tard, el nom s'ha utracatalanitzat, convertint "sant Domingo de Guzmán" en Domènec. Durant els anys de la Guerra Civil la denominació s'havia canviat per Francisco Ascaso, i al segle XVIII també es documenta com a carrer de Santa Maria (Carreté, 2010: 118).

Bibliografia

CARRETÉ PARERA, Ramon; BENÉITEZ, Vicenç (2002). *Balsareny: història en imatges (1897-1975)*. Col·lecció Fotografia històrica, 12. Angle Editorial; Centre d'Estudis del Bages, Manresa, p. 15, 53, 63.

CARRETÉ PARERA, Ramon (2010). *Noms de lloc, de casa i de persona de Balsareny*. Institut Cartogràfic de Catalunya, Barcelona, p. 118, 178-204.

SERRA SALA, Joan. M. (1988). "Balsareny", *Història del Bages*, vol. 1. Parc Edicions Selectes, Manresa, p. 141.

SERRA SALA, Joan M.; CARRETÉ PARERA, Ramon (2005). *Balsareny, ahir i avui*. Ajuntament de Balsareny, p. 37-39.

